

Izhaja vsak petek.
Uredništvo:
Kopitarjeva ulica šte. 6.

GLASNIK

Naročnina znaša:
celoletna . . . . K 4.—
pololetna . . . . „ 2.—
četrtletna . . . . „ 1.—
Posamezna šte. „ 0.10

AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

Št. 43.

V Ljubljani, dne 24. oktobra 1913.

Leto VI.

Ker se leto nagiba h koncu, bo pa že čas tudi letne račune poravnati. Zato vljudno prosimo p. n. gospode naročnike, ki »Glasnik« še niso poravnali, da bi to blagovolili prav kmalu storiti.
Upravništvo.

Na noge!

Dne 1. decembra voli na Kranjskem splošna kurija, Somišljeniki, somišljenice! Takoj pričnite z vztrajno agitacijo. Srčno! Odločno! Neustrašeno! Pogumno! Krščansko-socialno delavstvo dokaži, da če hočeš, znaš boljše agitirati kakor rdeči in zeleni izdajalci koristi slovenskega delavstva.

Splošna volilna pravica za deželni zbor.

V deželnem zboru je bila večkrat priložnost pokazati liberalcem, kakšno srce imajo za delavce. Vsi vemo, da je bilo treba šest let (1901—1908) hudega, silnega boja od zastopnikov ljudske stranke, predno so liberalci dopustili, da se je uvedla splošna skupina, ki voli 11 poslancev na podlagi splošne, enake in tajne volilne pravice v kranjski deželni zbor. Pribito ostane za vse čase, da je to pravico delavstvu izvojevala ljudska stranka. Ko je šlo za to, da se tudi v občinah da delavstvu volilna pravica, je zopet nasprotoval liberalci. Občinski volilni red, ki daje tajno volilno pravico vsem in ki daje volilno pravico vsakemu delavcu, so liberalci v svojo silo pobijali. Tudi tukaj je ogromen napredek v korist delavstvu edina zasluga ljudske stranke. Saj vidimo, da je na podlagi te volilne pravice n. pr. v Idriji in v Železnikih delavec župan. Da v Ljubljani socialni demokrat je niso dobi več nego enega samega zastopnika, tega ni kriva volilna pravica, ampak krivo je to, ker imajo socialni demokratje premalo zavednih pristašev. Socialni demokratje bi pa radi menda, da bi ljudska stranka sklenila postaviti, da delavci sploh ne smejo drugače voliti, nego socialno-demokratsko. Ko bi se to zgodilo, šele potem bi bil morebiti Kristan zadovoljen. Zato je pa več nego hinavščina, zato je naravnost premišljena hudobija, ako zdaj socialni demokratje očita Ganglovcu predlogu v deželnem zboru, naj se uvede splošna volilna pravica za deželni zbor. Ganglov predlog je nezmisljen, ker je Gangl predlagal, naj se veleposestniška skupina še ohrani.

Torej naj se ohrani največji privilegij pri volitvah, naj se 80 volilcev še vedno pusti, da bodo volili 10 poslancev, potem ko naj ostalih 100.000 volilcev voli 40 poslancev. Ljudska stranka je v deželnem in državnem zboru jasno povedala, da se bori slejkoprej za splošno volilno pravico tudi za deželne zборе. Pri tem svojem sklepu ostane in gotovo pride čas, ko ga bo tudi izvršila. Izvršiti se pa ta sklep danes ne da in zato je tak predlog, kakor ga je stavil poslanec Gangl, pesek v oči, prazen udarec v vodo. Najbolj smešno pa je, da so se liberalci izrekli za Ganglov predlog. Pri Ganglu in pri liberalcih vidimo vedno to, da se potegujejo za demokratične reči in za demokratične preosnovne vedno takrat z vso vnmemo in gorečnostjo, kadar vedo, da se izpeljati ne dajo. Kadar pa pride čas, da se morejo izpeljati, takrat so zoper liberalci so n. pr. leta 1905. v deželnem zboru zahtevali splošno volilno pravico za državni in deželni zbor. L. 1906. so pa v državni zbornici to reč z vso silo pobijali. Leta 1905. je vsak vedel, da s takim predlogom ni nič, leta 1906. je pa vlada predložila državnemu zboru načrt zakona za splošno volilno pravico, torej je bila stvar v tiru in takrat je liberalci tulil proti. Tako je tudi zdaj. Dr. Tavčar je za splošno in enako volilno pravico za deželni zbor, zato ker ve, da je v sedanjih razmerah nedosegljiva. Počakajmo še malo časa, da se posreči našim in vsem demokratičnim zastopnikom podreti nasprotstvo proti splošni volilni pravici za deželni zbor in stavit gremo že danes, za kar kdo hoče, da bo takrat liberalna stranka najhujša nasprotnica te pravice. Liberalci in socialni demokratje so si nateknili zdaj krinko ogorčenja. To je njihova reč. Toda svetovati jim vendarle smemo naj vzamejo, drugič tako krinko, da se izpod nje ne bo tako jasno kakor zdaj videla grda, brezsramna hinavščina.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.
ZARJA SE JEZE PENI.

Kršč. soc. tobačno delavstvo je na cesarjev imendan priredilo na dvorišču tobačne tovarne sv. mašo za cesarja. To seveda ni bilo prav rdečkarjem in so z raznimi njim lastnimi surovostmi hoteli odvrtači delavce od maše. Spozabili so se celo tako daleč,

da so na one delavce ki so postavljali oltar, metali steklarski kit in s tem oškodovali tovarno, ki kita menda ne kupuje za take namene. Ker je »Glasnik« kritikal to početje so seveda rdeči podjetniki postali divji. Ta divjost kaže, da se zavedajo slabega dejanja. Ob tej priliki daje seveda Zarja duška tej zavesti surovega postopanja nje pristašev v c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani. Obenem pa se zaganja v Gostinčarja, češ, kje je bil tedaj, ko se je kurilcem ukazalo brez odškodnine prihajati na delo ob 5. uri zjutraj. Mi tu pribijemo, da je kršč. soc. org. tob. delavstva storila v tej zadevi polno dolžnost. Gostinčar je bil zaradi tega pri glavnem ravnateljstvu na Dunaju, kjer je pojasnil celo zadevo in zahteval, da se čezurno delo plača. Obljubilo se je glede Ljubljane zadevo raziskati. Radovedni smo, kaj so storili v tem oziru rdeči dolgojezičnejši. Najbrže nič, toda blatiti druge se jim zdi potrebno.

Kršč. soc. delavstvo se takim izbruhom surovosti smeje, ker je prepričano, da je glavni temelj soc. demokratične taktike surovost in laž.

RDEČI DELAVSKI SLEPARJI.

Ob zadnjem občnem zboru rdeče zveze je znani Pattermann svojim vernim sodrugom in sodruginjam zatrjeval, da niso nikaki demagogi, da ne lažejo in da se le resnice poslužujejo. Nasprotniki pa nasprotno delajo. Kako da to v resnici izgleda, si nekoliko ogledimo.

V Fürstenfeldu so hoteli vlagalkam naprtiti vsaki po dva stroja. Ni potrebno dokazovati, da ni to mogoče. Ta novotacija je umevno delavke zelo razburila. Vse pritožbe pri vodju oddelka in pri ravnatelju niso pomagale. Tudi naša skupina v Fürstenfeldu je zaman posredovala. Tovariš Ullreich je v tej zadevi dne 29. septembra in 2. oktobra pri glavnem ravnateljstvu posredoval. Obljubilo se je, da se zadeva predišče. Ker so cigaretne delavke v Fürstenfeldu že itak zelo razburjene, je o uspehu posredovanja tov. Ullreich skupino brzojavno obvestil. Pripomnimo še, da se je tudi fürstenfeldski ravnatelj dne 29. septembra mudil na Dunaju pri glavnem ravnateljstvu. Ko se vrne ravnatelj nazaj v Fürstenfeld, se mu je predstavil tovariš Bauer in ravnatelj mu je obljubil, da pride 1. januarja zopet k vsakemu stroju po ena vlagalka. Stvar bi se bila lahko tako začasno uredila, če bi rdečih ne bilo.

Pattermann se je 25. in 26. septembra mudil v Fürstenfeldu, kjer je

imel več shodov. O položaju je moral torej biti dobro poučen. Ko so naši zapupniki delavke obvestili o ravnateljstvu obljubi, je pričelo rdečim agitatorjem vroče prihajati. Niso hoteli priznati, da sami niso čisto nič posredovali in da se ne morejo bahati s tujim perjem. Obrnili so se torej na Pattermanna in ga obvestili, da se je tov. Ullreich celo drznil skupini brzojaviti in da se nekaj mora napraviti. Pattermanna to ni spravilo v zadrego. Svojim sodruginjam je pisal, da Ullreich ni brzojavil in da tudi ni bil pri glavnem ravnateljstvu. Pripomnimo, da so rdečkarji tako pripovedovali, ne da bi bili našim Pattermannovo pismo pokazali. Radovedni smo zato, kaj da bo Pattermann zdaj izjavil. Rdečkarija je bila zdaj rešena. Zdaj pa kriče po tvornici, češ, da je šel Pattermann h glavni direkciji vprašat, če je bil Ullreich tam.

Mi bi te intervencije niti omenili ne, če bi to jasno ne kazalo, kakšnih laži se rdečkarji poslužujejo.

VSE ZLO KRŠČANSKI POVZROČAJO.

To je v kratkem vsebina zadnjega rdečega »Tabakarbeiterja«. Nihče se temu ne čudi. Kaj naj bi rdečkarji še znali, če bi čez »klerikalce« ne zabavljali. Niti ne čudimo se zavijanjem rdečkarije, saj znamo, da soc. demokrat pa liberalci zna lagati, kakor da bi rožice sadil. V uvodniku se obveščajo člani, da se je rdeča zveza vrgla iz strokovne komisije. Člankar se zvija na vse strani, da bi nikjer ne zadel in napada druge rdeče liste, ki so Pattermanna prijemali. Da zabavlja tudi čez klerikalce, je samoobsebi umljivo.

Nadalje očita nam, da smo demagogi. Ne moremo pomagati, da se naši člani bolj zanimajo za delavske zadeve in da v sporih navadno le naši zapupniki posredujejo in izbore uspehe. Če je to demagogično, se bo to še večkrat zgodilo, ker rdečkarji za delavstvo strašno neradi posredujejo. Nekoliko se je pričelo pa le tudi v rdečih buticah svitati, ker priznavajo, da draginje ne povzročajo le carina.

KAKO RDEČKARJI AGITIRAJO.

Iz Hajnburga se poroča: V dveh noticah se je »Tabakarbeiter« pobahal, da mu je 100 novih članov pristopilo. Kako da rdečkarija agitira, mal zgled: Neka naša delavka prosi nekega sodruka, da naj ji menja 5kronski novc. Sodrugi pravi da, a nazaj ji ni dal pet kron, marveč odtegne ji vpisnino in članarino za rdečo zvezo. Šele, ko mu zagrozi, ji da vse nazaj. Taka agitacija je že, milo rečeno, zelo čudna.

Zgodba z Montagujevimi demanti.

Angleški Rih. Marš; slovenski dr. J. K.

Ko sem šla nekega mrzlega, temnega popoldne v marcu skozi bančni drevored, sem videla nekega moškega iti za žensko, ki je bila prav blizu mene, obrnjena vame. Ko je on izpregovoril, je obrnila glavo in pogledavši ga, jela bežati, kakor bi šlo za življenje. Mož je obstal, gledal za njo in se smejal; nato se je zabrnul na petah in šel naprej. Videla sem njegov obraz popolnoma natančno. Besede, ki jih je zamrmral sam s seboj, sem čula:

»Je že prav, draga, malo boš počakala. Nisi se še popolnoma naučila svoje naloge.«

Ni bilo posebno oduren človek; morda mu je bilo nad trideset let; kazal je na sebi znamenja zanemarjenosti. Ko se mi je približal, se je predrzno zasmel. Nekaj je bilo na njem, kar mi ni bilo všeč.

Ko sem prišla do banke, sem zagledala na drugi strani žensko, ki je bila bežala. Naslanjala se je na ograjo poleg reke, z eno roko se podpirajoč, težko sopihaje. Radovednost me je premagala; vprašam jo:

»Kaj je? Ali vam je slabo?«

»Neki možak je govoril z menoj in

me je skoraj spravil z uma,« odgovori pretrgano.

»Kaj vam je rekel? Kakšen možak pa je?«

»O — je bil možak — ki — je bil vzrok vsega mojega gorja. Službo sem izgubila zavoljo njega.«

»Kako je bilo to?«

»On jim je vzbudil misel, da sem kradla, pa nisem. Zapodili so me brez izpričevala. Dozdaj še nisem mogla dobiti druge službe in skoraj da sem že omagala.«

Verjela sem ji; lačne ženske sem že poznala.

»Pojdi z menoj,« sem ji rekla; »dobiva kaj jedi.«

Vzela sem jo s seboj v preprosto gostilno ob obrežju. Dala sem njeno roko v svojo, da je mogla priti tako daleč.

Na moje vprašanje je odgovorila, da se imenuje Maggie Harris in da je bila pestunja v družini z imenom Braithwaite v kandamskem predmestju. Stanovali so nad prodajalno, od ktere so živeli. Bila je tam Armela eno leto. Potem je pa začelo zmanjkovati raznih reči iz prodajalne in iz stanovanja. Jeli so njo sumiti. Sama pa ni vedela, zakaj. V prodajalni je bil neki pomočnik z imenom Turner. Ta jo je lovil, pa ga ni marala. Nekega dne so pogrešali v prodajalni več novega bla-

ga. Ko je bila z otroci z doma, sta gospodar in gospodinja preiskala njeno sobo; gotovo jima je to Turner svetoval. Blago so našli v njeni skrinji. Takoj so jo izgnali iz hiše. To se je zgodilo pred šestimi tedni. Poizkušala je najti kako drugo službo, pa dozdaj zastoj.

Njen oče, je pravila, je mrtev. Mačevo ima, ki živi blizu Wisbacha v Cambridgeshire. Pustila je mačehino hišo, ker je prišlo do prepira zavoljo nekega mladega moža. Bila je brez znanja, brez vinarja in brez razgleda, da bi kaj zaslužila. Zato sem jo vzela s seboj domu.

Petnajst ali šestnajst dni je minilo, ko pozvoni nekega jutra pri mojem stanovanju in Miss Maršal prihiti v sobo, kjer sva delali z Maggia Harris. Miss Agata Maršal je stanovala neposredno pod menoj. Bila je precej izvanredna ženska nekaj nad trideset; dasi je imela dovolj premoženja ni mogla najti služkinje ki bi obstala pri nji.

»Oj, Miss Lec,« je zaklicala, »tatje so bili v mojem stanovanju. Bila sem sama; lahko bi mi bili prerezali vrat od ušesa do ušesa in nihče bi ne bil vedel.«

»Ali je to res, Miss Maršal, kar pravite?«

Miss Lec je odvrnila: »Odnegli so moje matere biserni ovratnik.«

»Morda,« sem rekla, »ste ovratnik založili. Našli ga boste, če ga še iščete.«

»Miss Lee, vi ne veste, kaj pravite.« Naenkrat je bil njen glas otožen. »Sinoči sem ga dala v sladlično škatljo. Na dno sem dala ovratnik; škatljo sem pa napolnila s sladčicami. Ravno zdaj, ko pridem v obednico, so bile sladčice na mizi, škatlja prazna in ovratnika nikjer. In najgorje je, da me je nekaj budilo sredi noči. Nisem si mogla misliti, kaj bi bilo. Ležala sem in poslušala, pa menda preden sem se popolnoma zavedla, sem iznova zasopala. Morda je bilo to ravno prav; ko bi bila morda šla v obednico in našla tatove pri delu, Bog ve, kaj bi se mi bilo zgodilo.«

»Par reči sem naročila Maggii Harris in šla po stopnicah z Miss Maršal.«

Kar je pravila, je bilo res. Biserni ovratnik je šel in še nekaj drugih reči.

Bila je skrivnost, kako se je tatvina zvršila. Naznanili sva Wheelerju, našemu vratarju in policaju, ki je bil v bližini. Oba sta bila te misli, da je moral tat odpreti zunanja vrata v stanovanju; vratar je dejal, da noben sumljiv človek ni vstopil v poslopje za Miss Maršalovo, ki se je vrnila domu malo pred polnočjo.

Sladka kost rdečkarije, ki jo vedno glodajo, da kriče, kako da je katoliška cerkev bogata. Nič kaj radi pa ne čujejo, če se jim pove, kako da so n. pr. judje bogati. **Samo dunajski Rotšild je imel leta 1908 premoženja 11.116.594.872 kron.** Če se ta glavnica obrestuje samo s 4 odstotki, pa se višje, znašajo samo obresti vsako leto 440 milijonov kron, torej na dan 1.200.000, vsako uro 50.000 in vsako minuto 833 kron! Tega seveda rdečkarija ne vidi. Cerkveno premoženje v Avstriji znaša 813.500.000 kron. Od njega pa živi več tisoč redovnikov in svetnih duhovnikov. Kaj pa obsega to premoženje? Predvsem cerkve, bolnišnice, sirotišnice, šole. A če bi tudi obstajalo v denarju, pride na 10.000 duhovnikov-redovnikov in na 14.228 svetnih duhovnikov na vsakega 740 kron!

Luč z zapada.

To je bilo vpitja po liberalnih in socialno - demokratičnih listih, ko so portugalski framasoni in svobodomiselnici začeli svoje grdo delo. Kakor je znano, so napadli najprej samostane in so izganjali in zapirali redovnike in redovnice, napadali cerkve in jih ropali in se sploh z vso silo vrgli proti vsemu, kar nosi katoliško ime. Delavci so se dali po večini preslepitih hujskačem, ki so jim rekli, da je zdaj tudi zanje prišla doba rešitve in svobode. Trdili so tako, kakor znajo tudi pri nas, da je v prvi vrsti katoliška cerkev nasprotnica delavskega stanu in da z njenim porazom zasije delavstvu zlata doba. Nespametno zaslepljeni delavci so šli za temi glasovi in so se topli in bili za tiste, ki so jim to pridigovali. Nosili so svoje kože na trg in mnogo jih je bilo, ki so pri tem v revolucijskih bojih izgubili tudi življenje. Svobodomiselnici in framasoni so se res polastili vlade, toda kaj kmalu so pozabili na delavce in na vse to, kar so delavcem prej obečali. Sedanja portugalska vlada je popolnoma v službi kapitalistov. Delavci so v zaupanju na prejšnje obljube prišli s svojimi zahtevami na dan in so zahtevali, naj se jim zboljšajo sramotne plače in izpremene krivični delavski pogoji. Zahtevali so tudi, naj država izda za nje zakone v varstvo. Gospodujoči svobodomiselnici so zdaj pokazali svojo umazanost in vso svojo grdo sebičnost. Sedanja vlada je kar kratkoma razpustila vse sindikate — tako se namreč tam imenujejo delavska strokovna društva — in je delavske voditelje in sploh vsakega delavca, kdor je imel poguma postaviti se za svoj stan, kratkoma zaprla. Taka je zdaj luč z zapada. Delavska organizacija je razbita, strokovna društva so razpuščena, delavec se v tisti državi, za katero je prelivl svojo kri, ne sme ganiti in na stotine delavcev, med njimi večina družinskih očetov, je zaprta v portugalskih ječah. Od socialnih demokratov smo slišali takrat, ko se je upor na Portugalskem pričel, da bo treba delati tudi pri nas portugalsko politiko. Še sedaj je glavni trumf socialnih demokratov boj proti katoliški cerkvi in njenim napravam. Drugega ne rečemo nič, nego to: zaslepljeni slovenski socialni delavci naj pogledajo na Portugalsko in naj se tam nauče, da tisti, ki podirajo oltarje, nimajo tudi za delavca nič drugega nego sužnost, zatiranje in izkoriščanje. Dokler rabijo delavca, mu kažejo belega kruha, ko z njegovo pomočjo pridejo do moči, pa vržejo kamen vanj.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

MIZARJI, LE PAMETI BOLJŠI JE, KOT ŽAMETI!

Ljubljana, 20. okt. 1913.

Tudi jaz stojim že dolgo vrsto let z oblom in z žago ob delavnem času za ponkom, zato so mi tudi razmere mizarjev vsaj toliko znane, kakor tistim, ki edino pravijo, da imajo patent za to, da rešijo mizarje. Četudi rdečkarji vedno kriče in upijejo, da le mi rdeči bomo mizarje rešili in da je le tista rdeča »Zveza lesnih delavcev avstrijskih« poklicana, da mizarjem že na tem svetu nebesa napravi, jim pa le mizarji vedno manj verujemo. Saj dobro vemo, kako da stoji s to rdečo zvezo, ki redi na Dunaju nekaj dobro plačanih ljudi, ki se debele in pitajo z našimi krvavim žulji, nam pa še tistih bolniških podpor ne dajo, kadar obolimo, ki nam po pravih rdeče zveze grejo. Če hočeš, da ti podporo izplačajo, pa ti pravijo ljubljanski zaupniki: Nič ni, nimamo denarja. Moramo vse na Dunaj poslati. Vedno se bahajo, koliko za mizarje store drugod, za naš blagor se pa čisto nič ne zanimajo in ne brigajo. Mizar, plačaj! Plačaj! To vedno čuješ, ne dobiš pa nikoli nič. Zato se nas je pa že toliko mizarjev od

te rdeče, nemške dunajske zveze odcepilo in smo rajši »Jugoslovanski Strokovni Zvezi« pristopili, ker vemo, da ko nas bo še več pri njej, se bo tudi kaj za nas doseglo in ker tudi sami vidimo, da pri »Jugoslovanski Strokovni Zvezi« vsak član dobi, kar mu gre, ker je to res pravo delavsko društvo, domače društvo, ki slovenskega delavstva ne gleda od zgoraj doli, kakor to dela tista dunajska rdeča, nemška gospoda, ki se tudi za slovenske žulje masti in na Dunaju dobro živi. Čeprav pri J. S. Z. vsak dobi, kar mu gre, je pa »Jugoslovanska Strokovna Zveza« cenejša, kakor rdeča zveza. Prijatelj moj in tovariš mizar moj sotrpini! Ti dobiš v rdeči Zvezi šele, ko si že **eno celo leto** plačeval bolniško podporo ali pa brezposelno podporo samo skozi pet tednov; če si že 156 tednov plačeval, jo dobiš šele šest tednov, in če si član že 260 tednov, pa imaš le do bolniške ali brezposelne podpore pravico le skozi 7 tednov. V rdeči zvezi vplača član v 468 tednih članarine 374 kron 40 vin., dobi pa v najboljšem slučaju izplačanih 219 kron 66 vin., 154 kron 74 vin. si pa vplačal rdeči centrali na Dunaju, ki ima tako veliko bisago, da tudi tistega denarja, ki ti po pravih gre, le vidiš, ko te že mine potrpežljivost in že večkrat rdeče zaupnike pošeno nahruši. Vse drugače je pa v »Jugoslovanski Strokovni Zvezi« vpeljana. Tu si lahko sam izbereš razred, v katerega želiš pristopiti. Razredov je pet in vplačaš v I. razred tedensko po 16, v II. 22, v III. 28, v IV. 44 in v V. razred pa po 59 vinarjev na teden. Ima pa vsak član samoobsebi pravico, da dobi pravno varstvo, dobi nadalje bolniško podporo, podporo, če izgubi delo, ima tudi pravico do popotne in do preseljevalne podpore. Za strokovni list plača na teden 3 vinarje. Pravno varstvo dobi precej, ko pristopi, tudi na bolniško podporo in na brezposelno podporo mu ni treba, da čaka nanjo celo leto, kakor pri rdeči zvezi, marveč je dobi že, ko je 26 tednov njen član in se mu takoj tako bolniška kakor brezposelna podpora skozi sedem tednov vsako leto izplačuje. Znaša pa bolniška in brezposelna podpora v I. razredu na dan 50 v., v II. razredu 75 vin., v III. razredu 1 K, v IV. razredu 1 K 50 vin. in v V. razredu 2 kroni na dan.

Cenejša in boljša je torej naša domača Jugoslovanska Strokovna Zveza, kakor pa tuja, nas Slovence sovražča rdeča nemška dunajska zveza. Tovariši, v Jugoslovanski Strokovni Zvezi! Siti smo rediti rdeče Dunajčane!

Mizar.

× × ×

Iz Idrije. Na shodu katol. pol. društva predzadnje nedelje so se zanimive stvari obravnavale. Ker so ugovarjali, da bi se občinske doklade v zadnjem četrtletju za 6% zvišale, so trosili nekateri, da se bodo vsa dela, posebno ceste, vodovodi, ustavila, ker so to zakrivali klerikalci. Posestnik in obenem občinski odbornik je šel pa naravnost župana vprašati, ali so že res izčrpali dovoljeno vsoto za vodovode in če se je ravno do njegove hiše porabil ves denar. A župan je rekel, da je pregledal vse in da je še dovolj kredita za to podjetje in da je že delavec naročil, naj gredo ustavljeno delo nadaljevati. In stvar se je mirnim potom poravnala. — Pojasnilo se je, zakaj so rekurzi potrebni in kako je treba gledati vedno na prste, da se drugače ne ravna, kakor se je v seji sklenilo. Ogorčeni so bili navzoči, ker je ognjegasec pojašnjeval, da pri znani hiši št. 509 se je sklenilo pripraviti prostore za brizgalno in drugo orodje. A ko so začeli zidati, so vse drugače vravnali. Ko vpraša, kje bode brizgalno orodje, se eden zadere: tega nam bo deželni odbor zidal. Prineso načrt, a čudom gleda zidarski mojster, ko je on dobil drugačen načrt. Vprašajo ga, kje je dobil načrt? In izkazalo se je, da sta bila oba od občine izdana, a za iste stavbe drugačna. Ko bi ne bili čuječi, pa bi jih bili zopet vsekali. Za osmi razred na naši rudarski šoli niso nasprotniki pet let nič storili, le protestirali so za osmi razred, katerega so bile uršulinke otvorile. Ko je pa letos sklenila naša stranka na shodu, da ona to zadevo v roke vzame, in ko so zvedeli, da so se že storili primerni koraki, so naglo hiteli ponuditi ministrstvu občinsko sobo, kjer naj erar upelje pouk za 8. razred. Na eni strani toži županstvo, kam bode spravilo pod streho deložirane stranke, na drugi strani pa ponuja prostore bogatemu erarju, ki ima toliko hiš in sob na razpolago. Šole bi se rado otreslo ministrstvo in ponujalo jo je deželi, ki jo seveda ni hotela sprejeti. Rekla je svoje časno: Odstopite nam rudnik, pa napravimo meščansko šolo v Idriji. A erar bogatih dohodkov ne

da iz rok, zato naj pa tudi sam skrbi za rudniško šolo, katero že par sto let vzdržuje. Zelo nevaren korak je storilo županstvo, ko je ponudilo prostor, kajti bati se je, da polagoma še kaj drugega občini ne odstopijo — seve na škodo rudarjev. Zna se zgoditi, da po takem potu izgubimo še prispevke za učila, katere sedaj daje erar za otroke rudarjev. — Shod je bil dobro obiskan, četudi je bilo zelo slabo vreme, ki naše ljudi tako rada vabi nedelja na prosto, ven iz mesta. Splošna želja je bila, naj se takj shodi večkrat vrše, in predsedstvo je obljubilo, da se bode taki želji radovoljno ustreglo.

Skupina J. S. Z. Gorje priredi dne 2. novembra popoldne ob 3. uri javno predavanje v cerkveni dvorani. Predaval bo vlč. g. župnik in dež. poslanec Piber o neugodni zavarovalnici v Trstu. Ker je to za delavca velikega pomena, se vabite, da se predavanje v obilnem številu udeležite. — Odbor.

× × ×

VOLITVE V OBRTRNO SODIŠČE.

Deželna vlada je razpisala volitve za obrtno sodišče za delavce za obrtno sodišče na dan 23. novembra t. l. Važnost teh volitev obstoji za delavce v tem, da si zbero prisednike, ki bi varovali pred tem sodiščem uzakonjene delavske pravice. Zato je pa tudi potrebno, da se pripravimo na te volitve in volimo kandidate iz naših vrst. Opozorjamo naše somišljenike, da se ne bodo dali nalagati od socialnih demokratov, ki bodo z vsemi sredstvi poizkušali svojo srečo.

Volitev v obrtno sodišče. Delavci bodo volili v nedeljo dne 23. novembra, gospodarji pa v torek dne 25. novembra 1913. Volilo se bo v teh sekcijah:

I. sekcija obsega občine Devica Marija v Polju, Dobrunje in Podgorica.

II. sekcija obsega občine Moste, Ježica in Črnuče. **Volilni kraj so Moste.**

III. sekcija obsega občine Brezovica, Dobrova, Log, Rudnik in Vič. **Volilni kraj so Glince** (občina Vič).

IV. sekcija obsega občine Spodnja Šiška, Šmartno, St. Vid in Zgodnja Šiška. **Volilni kraj je št. Vid.**

V. sekcija obsega občino Medvode. **Volilni kraj je Preska.**

VI. sekcija obsega občine Grosuplje, Lipljenje, Račna, Slivnica, St. Jurij in Smarje. **Volilni kraj je Stranska vas** (občina Grosuplje).

VII. sekcija obsega občine Iška Loka, Iška vas, Pijava Gorica, Studenec, Tomišelj, Vrbljenje in Zelimlje. **Volilni kraj je Studenec.**

VIII. sekcija obsega ozemlje deželnega stolnega mesta Ljubljana. **Volilni kraj je Ljubljana.**

Skupni izid volitev izvršenih v posameznih sekcijah se ugotovi in razglasi pri VIII. sekciji v Ljubljani. Ura pričetka in zaključka volitev ter volilni lokal se naznanijo najkasneje osem dni pred volitvijo na krajevno običajni način v vseh občinah, ki pripadajo okolišni obrtnega sodišča. Vsako posamezno volitev vodi od obrtne oblasti določeni volilni komisar, ki odloča o identiteti volilcev in o veljavnosti oddanih glasov, ne da bi bila dopustna nadaljnja pritožba. Volitev se prične ob določenem času ne glede na število došlih volilcev in se zaključuje ob določenem uri. Voli se na ta način, **da se osebno oddajo glasovnice.** Samo v skupini podjetnikov, odnosno delodajalcev smejo voliti ženske njihovi zakonski možje ali pa osebno pooblašene tretje osebe. Osebe, ki v volilnem imeniku niso vpisane, ne morejo voliti. Volilci oddajo svoje glasovnice po vrsti kakor se javijo. Izvoljen je, kdor združi na se **absolutno večino** oddanih glasov. Če se ne doseže absolutna večina, se odredi **ožja volitev** med onimi osebami, ki so dobile največ glasov. V ožjo volitev je privzeti dvakrat toliko udov, kolikor jih je še voliti.

Pri morebitni ožji volitvi smejo voliti samo one osebe, ki so volile pri prvotni volitvi in se o tem izkažejo z volilno izkaznico, ki je bila pri prvotni volitvi zaznamovan.

Kandidate, ki naj jih volijo prištaši naše stranke, še objavimo.

SOCIALNA DEMOKRACIJA PROTI SLOVENSKIM ŠOLAM.

Doživeli smo nekaj krasnega. Internationalna socialna demokracija se je na Štajerskem postavila proti ustanovitvi slovenskih šol. To je nekaj novega in kaže vso nagoto rdečkarjev. Na shodih in v državnem zboru se kar cede pravičnosti vsem narodnostim. V deželnih zborih delajo drugače. Kakor so poročali listi, je poslanec Resel nastopil v deželnem zboru proti ustanovitvi slovenske meščanske šole v Žalcu in proti slov. gospodinjski šoli v Št.

Jurju. To je naravnost škandal. Naši kranjski socialni demokratje plavajo v isti vodi kot Resel, pade torej tudi na nje odgovornost za Reslov nastop proti slovenskem šolstvu. V ime enakost, bratstva in svobode, tepta ta podla stranka pravice Slovencev in osovito slovenskega delavstva. Ni jih sram več, vsa načela v koš, samo da moreš biti po Slovencih. In takim ljudem in taki stranki naj bi naše delavstvo zaupalo in jo celo volilo. Menda vendar ne!

Socialnopolitični odsek poslarske zbornice je bil sklican po soc. dem. podpredsedniku posl. Hanuschu za sredo, dne 15. t. m. Seja se ni vršila, ker je prišlo premalo poslancev. O tej priliki se je »Zarja« in za njo »Narod« obdregnila ob dr. Kreka, češ, da kot prijatelj delavcev ni prišel na sejo in da zasluži, da mu delavci pokažejo vrata. Mi vprašamo, ali je bilo pametno iz cele države vabiti nekaj dni pred zasedanjem posl. zbornice na sejo odseke, ko je moral biti vsakdo prepričan, da ne pride do sklepčnosti? Vprašamo dalje, zakaj se seje ni udeležil soc. dem. poslanec Seitz, ki menda biva na Dunaju? Komu naj torej delavci pokažejo vrata? O kazanju vrat naj socialna demokracija kar lepo molči. Stranka, ki je pobarvana z liberalnim in soc. demokratičnim kurjekom, nima pravice kazati vrat možem, ki so za delavstvo postavili vedno celega človeka.

Socialdemokracija in narodnost.

(P. M. H.)

Zasedanje sedanega štajerskega deželnega zbora nas vedno bolj prepričuje, da so sodrugi »prostost, svoboda in enakopravnost«, na katero se tako radi sklicujejo, zase monopolizirali. Po njihovih načelih mora biti ravnopraven in enakopraven vsak človek brez razlike veroizpovedanja in narodnosti. A to načelo je samo na papirju, v resnici pa se ne ravna po njem! To nam kažejo volitve, to nam kaže protekcija, katero uživajo pri socialdemokratičnih podjetjih sodrugi v primeri z drugimi enako sposobnimi in zmognimi delavci! Kako tolmačijo sodrugi enakopravnost, nam pa v prav bengalčni luči kaže obstrukcija, katero so uprizorili zastopniki »rdečkarije« v štajerskem deželnem zboru proti kompromisu Slovencev z deželnozborsko večino. Po tem kompromisu so Slovenci dobili vsaj nekaj v državni temeljni postavi zajamčenih pravic. A niti teh jim sodrugi a la Ressel, Schacherl in tutti quanti ne privoščijo. Dosti sramotno za stranko, ki naj bi temeljila na strogi enakopravnosti! Nečuvno od stranke, ki kriči venomer, vsi ljudje na svetu so enakopravni! Slovenski delavec, ali ni to počenjanje socialnih demokratov naravnost hinavsko. Nemški sodrug, ki apelira pri vseh priložnostih na solidarnost slovenske socialdemokracije z nemško, ne privošči narodu, čegar sin si, niti ene borne slovenske šole, in to v onem delu dežele, ki je v tako ogromni večini slovenski, da se o kakem napadu na nemško posest niti misliti ne more, ker bilo tako domnevanje naravnost smešno. Na ta način in s takimi procenti ti plačuje nemška socialdemokracija tvojo naklonjenost, tvojo zvestobo. Kaj je v očigled takega ravnanja sveta dolžnost vsakega Slovenca ne glede na stranko, kateri pripada? Brezdvomno zasluži ta izdajalski čin nemških sodrugov nad slovenskim narodom pošten in občutljiv odgovor! In kakšen bodi ta odgovor? Slovenec, ki še količkaj čuti v sebi narodne zavesti, ne more in ne sme simpatizirati s stranko, kateri niso niti las'na načela več sveta. Ne izgovarjaj se, mi slovenski sodrugi smo mednarodni! Kajti z isto, če ne z večjo pravico, s kakoršno se potegujejo voditelji nemške socialdemokracije za pravice svojega naroda v škodo slovenskega, z isto pravico pravim se mora tudi slovenski sodrug potegovati za pravico lastnega naroda brez škode nemškega. Kdor pa tega ne stori, je brezdomovinec, je izdajalec. Zato še enkrat ponovim: v takih razmerah, v katerih žive sedaj nemški in slovenski sodrugi, noben pošten Slovenec ne more biti socialdemokrat.

Tebi pa, dragi sodrug, ki si bil zapeljan po lepo donečih, a praznih obljubah in po visoko letečih frazah voditeljev-teroristov, naj ta eklatantni dogodek, ki se odigrava sedaj v štajerskem deželnem zboru kojega uprizoritelji so ravno nemški sodrugi, že enkrat odpre oči, da boš spoznal vso lažljivost, gnjilobo in hinavščino socialdemokracije, da ji boš še pravčasno obrnil hrbet in stopil v vrsto krščansko mislečega delavstva, v organizacijo, ki ti ne bo priborila samo časnega pri-

boljška, ampak ohranila tudi vero in narodnost, kajti le na podlagi vere in narodnosti bo mogoče preobrat človeške družbe v korist posameznega uda, kakor vsega človeštva.

VOLILCI SLOVENSKE LJUDSKE STRANKE V LJUBLJANI IN V LJUBLJANSKI OKOLICI!

Prihitite vsi v nedeljo, dne 26. oktobra, točno ob 10. uri dopoldne v veliko dvorano »Uniona« (Franciškaška ulica) v Ljubljani. Slovenska Ljudska Stranka priredi za svoje volilce

VELIK SHOD, na katerem govore deželni glavar kranjski dr. Ivan Šusteršič, državni poslanec Fran Povše in deželni odbornik dr. Evgen Lampe.

V nedeljo zjutraj vsi v Ljubljano v veliko dvorano »Uniona«!

Zavarovanje proti nezgodam v raznih državah.

Rusija je uvedla prisilno zavarovanje za delavce v obrtnih podjetjih (tovarnah, rudnikih, fužinah, privatnih železnicah, cestnih železnicah, plovbi po rekah, z izključenjem malih obratov) evropske Rusije in Kavkaza. Nezgodno zavarovanje pri nekotnih državnih obratih je urejeno po posebnih zakonih. V letu 1910 je bilo 145.4 milijone prebivalcev in 6.5 milijona nezgodnih delavcev. Zavarovanje se vrši po zavarovalnih zadrugah, ki slone na vzajemnosti in samoupravi. Zavarovalnih zadrug je 12 z 2.4 milj. zavarovancev. Prispevki se vrše po kapitalistih, ki imajo krit kapital. Podpore: a) Prosto zdravljenje ali zdravljenje v bolnicah, prvih 13 tednov po bolniških blagajnah, dalje plača podjetnik. b) Nezgodna renta do 66 2/3% letne plače od 14. tedna dalje. Mrtvaščina v višini 20- do 30kratnega zneske dnevnne plače. Renta za ostale do 66 2/3% letne plače. Odškodujejo se vse nezgode, razen če so se pripetile namenoma. Prepire razsojajo zavarovalni uradi, zavarovalni svet in redna sodišča.

S tem smo podali našim bralcem kratek obris zavarovanja proti nezgodam v Evropi. Iz tega si vsakdo lahko predstavlja tozadevno skrb posameznih držav za delavce.

Okno v svet.

Invaliditetno in starostno zavarovanje na Švedskem stopi dne 1. januarja 1914. v veljavo. Zavarovane morajo biti vse osebe v starosti od 16. do 67. leta ne glede na spol, ako niso uslužbene v podjetjih, ki imajo lastno tako zavarovanje, ali so v državni službi, ali pa imajo več kot 6000 švedskih kron premoženja 1 švedska krona je 132 K avstrijske veljave, 6000 = 7920 K). Zavarovalnina se plačuje v obliki davkov in je občina porok za vsakega svojega občana, da bo zavarovalnino plačal. Država bo to zavarovalnico v obilni meri podpirala. Zanimivo pri tej zavarovalnici je tudi to, da stopa vsak, ki je telesno delanezmožen že v 16. letu starosti, po dokončanem 16. letu takoj v invaliditetno stanje in dobi takoj podporo od invaliditetne zavarovalnice, kakor tudi doklado na podporo od države in občine. To je na Švedskem!

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jožef Gostinčar, drž. posl. — Tisk Kat. tiskarne.

"ZENIT"
Tovarne za asbestskrilj „ZENIT“
družba z om. zav. Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši
krouski material
Zastopnik: ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih roboev, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica
priporoča svojo
veliko zalogo čevljev do
mačega izdelka

KUC
BR. NOVAKOVIČ
LJUBLJANA-LAIBACH

KUC

Zdravniško priporočeno **kritvoreče vino, daje moč in zdravje.**
Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštnem povzetju K 4-50.
Edina zaloga **BR. NOVAKOVIČ**
veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
„Našo Moč“.

Pravi: Franck:s kavnim mlinčkom najbolji pridatek za kavo!

Tovarniška znamka.

- a) Za opravila, ki jih zahteva kaljenje na gumnih in so neobhodno potrebna za njega nepretrgano vzdrževanje;
- b) Za sladovne sušilnice, pri katerih se delo vrši nepretrgoma. 2. Pivovarstvo.
Nedeljsko delo je z omejitvijo na neobhodno potrebne delavce dovoljeno:
a) Za ohlajevanje sladi in pri glavnem vretju;
b) za hlajenje začimbe, za snaženje in pripravljanje sodov (delo na školonih) do 12. ure opoldne.
Nadomestni počitek: 24 ur prihodnjo nedeljo ali kak delavnik
- 30. Sušilnice za cikorijsko, repo in sadje.**
Nedeljsko delo je z omejitvijo na neobhodno potrebne delavce dovoljeno za kurjenje in oskrbovanje sušilnic, pri katerih se delo vrši nepretrgoma.
Nadomestni počitek: 24 ur prihodnjo nedeljo ali na kak delavnik.
- 32. Vinsko kletarstvo.**
Nedeljsko delo je dovoljeno:
1. Za opazovanje vretja.
2. Za prevzemanje mošta ob trgatvi.
Nadomestni počitek: 24 ur prihodnjo nedeljo ali kak delavnik ali počitek šestih ur v dveh dnevih tedna.
- 34. Izdelovanje octa.**
Nedeljsko delo je z omejitvijo na neobhodno potrebne delavce dovoljeno za prelivanje octovine, za nadziranje vretja in za kurjenje octovih izb.
Nadomestni počitek: 24 ur prihodnjo nedeljo ali kak delavnik.
- 40. Narejanje svetilnega in kurilnega plina.**
Nedeljsko delo je dovoljeno: za dovažanje oglja iz skladišč plinarnice k pečem in za oskrbovanje retort, oziroma za vso vrsto peči na okna, za čiščenje plina in razdeljevanje plina in za skladanje koksa v obližju plinarnice.
Nadomestni počitek: 24 ur prihodnjo nedeljo ali kak delavnik.
- 41. Samostojne elektrarne.**
Nedeljsko delo je dovoljeno: Za nadziranje in oskrbovanje dinamo strojev in pomožnih aparatov in pa za opravilo, ki so v zvezi s polnjenjem akumulatorjev.
Nadomestni počitek: kakor pri točki 5.

- št. 58), ki je bila večkrat izpremenjena, nazadnje po min. naredbi z dne 12. septembra 1912, drž. zak. št. 186.
Nadomestni počitek, omenjen koncem vsake posamezne točke, je dajati delavcem, ki delajo ob nedeljah več kakor tri ure (člen V., odstavek 2.)
Nedeljsko delo je po § 2. min. naredbe z dne 24. aprila 1895 (drž. zak. št. 58) dovoljeno pri imenoma navedenih obrtih, izmed katerih navajamo vsled pomanjkanja prostora samo one obrte, ki pridejo za naše razmere najbolj v poštev.
- 3. Trgovinski vrtnarji.**
Nedeljsko delo je dovoljeno:
1. Z ozirom na potrebščine delovršbe, in kolikor je ta delovršba zavisna od vremenskih razmer:
a) Za dela, ki so potrebna za oskrbovanje gredic in rastlin v loncih, kakor so zalivanje, zračenje, senčenje, privezovanje omajanih količev, zabijanje neobhodno potrebnih nadomestnih kolov itd., skozi dve uri dopoldne in dve uri popoldne;
b) za kurjenje rastlinjakov, pokrivanje gnojnih gredic, skozi tri ure na dan.
2. Za pletenje kit in vencev v onih urah, ob katerih je to dovoljeno prirodnih cvetlic pletivcem in trgovcem.
Nadomestni počitek: 24 ur naslednjo nedeljo ali kak delavnik ali pa počitek šestih ur dva dni v tednu.
- 5. Plavži (fužine).**
1. Naprave visokih peči (vštevši naprave za praženje).
2. Mesemerske in martinske naprave, ki so v neposredni zvezi z visokimi pečmi.
3. Mesemerske in martinske naprave, ki niso v zvezi z visokimi pečmi, dalje topilnice za jekleno litino in valjarnice, katere se oskrbujejo iz peči za pudljevanje in varjenje.
4. Pudljevalnice in valjarnice.
Nadomestni počitek 24 ur prihodnjo nedeljo ali na kak delavnik.
- 8. Žgalnice apna, cementa, magnezita in mavca.**
Nedeljsko delo je dovoljeno z omejitvijo na delavce, ki so neobhodno potrebni pri žgalnem opravljanju, in glede peči na okna z omejitvijo na delavce, neobhodno potrebne za vsajanje in pobiranje gradiva.
Nadomestni počitek: kakor pri točki 5.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ogaljivanju otrok in proti po-
tenju nog, steklenica 80 v.
Bilje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, skatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepilno
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

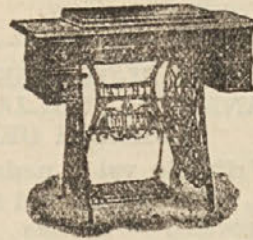
IVAN JAK IN SIN v Ljubljani, Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

= za rodbino in obrt. =

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prilbranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime Sladin in
Moč! Je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karne Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109,
Zdravje! Josefstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4.
V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk
Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepilno sredstvo za mlade in stare.
V steklenkah po K 3-50 in K 2— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

Mr. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

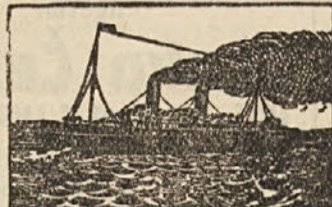
Potniki v Ameriko
Kateri želijo udobno, po ceni in
najboljše potovati naj se obrnejo
na **Simona Almeteksa**
v Ljubljani, Koroševska ulica 20.
Razpisane Pobjasnila daje se brezplačno.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!

iz Havre v
New-York

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linijo iz
Havre v New-York in listke za povratak iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna po-
jasnila daje samo **ED. ŠMARDA**
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetске posojilnice“.

Največja in najstarejša tovarna lončenih peči in raznih lončenih izdelkov Avgust Dreise, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporočajo se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana Stari trg št. 9.

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobrancev itd.

Največji optični zavod.

Prvi spe-
cialist za
očala in
ščipalnice,
narejene
strogo
natan-
čno po
naročilu
in zdravni-
ških pred-
pisih. —
Nadalje
priporo-
čam svo-
jo veliko
izbiro
strokov-
njaško pravilno izdelanih toplomerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goerz itd. Vsa popravila izvršujem v svoji lastni
nizki in je ogled iste mojimi cenji. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bogata zaloga najboljših ur, zlatine in srebrnine. Zadržavajte oči!

9. Opekarnice, vštrevši izdelovanje proti ognju trdnih kamenov in opeke iz žlindre.

Nedeljsko delo je dovoljeno:
1. Za oskrbovanje žgalnih peči, toda z omejitvijo, da so bile
peči, v katerih gori nepretgoma, zakurjene najkasneje v soboto
pred 6. uro zvečer.
2. Za pripravljane glinice po odraslih moških delavcih skozi
dve uri.
Nadomestni počitek: kakor pri točki 5.

11. Industrija lončarskega dela.

Nedeljsko delo je z omejitvijo na neobhodno potrebne delavce
dovoljeno:
1. Za oskrbovanje peči.
2. V tistih obratih, v katerih se narejajo okrašeni predmeti,
kakor so: ornamentni, pečnice i. dr., tudi še za predevanje oziroma
obračanje sirove robe na sušilnih stojalih, kolikor se ta dela zde
potrebna, da se zabrani izprememba oblike tega blaga.

17. Strojstvo.

Nedeljsko delo je z omejitvijo na neobhodno potrebne delavce
dovoljeno kvečjemu skozi dve uri do 9. ure zjutraj od meseca maja
do vštrevši meseca septembra:
1. V strojariji za vdolovanje svežih kož, došlih v soboto zvečer,
in za to, da se kože prenašajo in obračajo.
2. V irharstvu za strojbo kož in menjavanje vode in pa za po-
tresanje volne, da se posuše.

20. Belilstvo.

Nedeljsko delo je z omejitvijo na neobhodno potrebne delavce
dovoljeno:
1. V obrtnem oddelku »belilnica« za oklorovanje, okisovanje
in pranje kvečjemu dve uri do 9. ure zjutraj.
2. Za polivanje preje in tkanin, ležečih na belišču, skozi eno
uro dopoldne in eno uro popoldne.
Nadomestni počitek: kakor pri točki 5.

21. Barvarstvo.

Nedeljsko delo je z omejitvijo na neobhodno potrebne delavce
dovoljeno:
1. V barvarstvu za črno za nadziranje oksidacijskih izb.
2. V barvarstvu z indigom za premešavanje vsebine v indigovih
čebrih.

3. V barvastvu svile za dovršbo kemičnih procesov, pričetih že
v soboto predpoldnem, toda samo do 12. ure opoldne v nedeljo.
Nadomestni počitek: 24 ur prihodnjo nedeljo ali kak delavnik.

22. Pisanje tkanin.

Nedeljsko delo je z omejitvijo na neobhodno potrebne delavce
dovoljeno: za nadziranje oksidacijskih izb in za premešavanje v
indigovih čebrih.
Nadomestni počitek: 24 ur prihodnjo nedeljo ali kak delavnik.

23. Izdelovanje lesenine, lepenke in papirja.

Nedeljsko delo je z omejitvijo na neobhodno potrebne delavce
dovoljeno:
1. Za sušenje in za nadziranje belilnih izb. — Nadomestni
počitek: kakor pri točki 4 1. in 2.
2. Za vršbo aparatov za brušenje lesa, drobnomelov in kotal-
nikov, toda šele v nedeljo od 6. ure zvečer počenši.
Nadomestni počitek: 24 ur prihodnjo nedeljo ali kak delavnik.

24. Mlini za žito.

Nedeljsko delo je z omejitvijo na neobhodno potrebne delavce
dovoljeno:

1. Mlinom na veter za mlenje in za polnitev vreč z moko.
Mlinom, katere goni lastna vodna sila, in če imajo manj oseb
(2—3 osebe) v enakem obsegu kakor pri mlinih na veter.
Nadomestni počitek za 1. in 2.: Prihodnjo nedeljo 24 ur, ako se
pretekli teden vsled prestankov, ki nastanejo iz svojstva obrta, ni
delavcem že dodelil počitek najmanj 24 ur.
3. Vsem mlinom.
a) Razkladanje žita, dovedenega v mlin in za nakladanje moke,
ki je zmlata iz tujega žita ter se mora odpraviti iz mlina, do
10. ure dopoldne;
b) za prodajo moke in kruha in za razpošiljanje teh izdelkov z
lastnimi vozmi v nedeljo ob urah, ki so določene za trgovino
z živili in ob pondeljkih od 3. ure naprej.
Nadomestni počitek pri a): 24 ur prihodnjo nedeljo ali na kak
delavnik.
Nadomestni počitek pri b): 24 ur prihodnjo nedeljo ali na kak
delavnik ali dvakratni počitek po 6 ur ob dveh delavnikih.

25. Sladarstvo in pivovarstvo.

1. Sladarstvo.
Nedeljsko delo je dovoljeno: